

LESNÉ HORIZONTY

Informačné listy pre učiteľov

www.lesnapedagogika.sk +421 45 5314 268 info@lesnapedagogika.sk

Leto v lese

Milé pani učiteľky,

uvolnenie pandemických opatrení v spoločnosti neprinieslo očakávané zníženie napätia v spoločnosti aj kvôli smutnej situácii u našich východných susedov. Napriek týmto udalostiam múdra príroda neotáľala s príchodom astronomického leta, ktoré začína 21.6. letným slnovratom, ktorý je najdlhším dňom v roku a zároveň medzinárodným dňom kvetov. Rýchle procesy prebiehajúce na jar sa postupne spomaľujú, a ako u človeka je to čas mladosti a zrenia. Čakajú nás dlhé teplé dni, školské prázdniny a dovolenky, rozkvitnuté voňavé lúky, zrejúce lesné plody a zber obilia.

V JÚLI kvitnú na rúbaniskách klinčeky a ľubovník, v lese zas tieňomilné mesačnice a okrasné srnovníky. V lese a na jeho okrajoch môžeme zberať liečivé rastliny, listy malín, ostružín, jahôd, brusníc či mäty. V košíku si môžeme odnieť veľa druhov jedlých húb. Prebieha srnčia ruja (obdobie párenia) a jelene začínajú vytĺkať parožie (tlčením o konáre sa zbavujú odumretej osrstenej kože - lyka, ktorá vyživovala paroh pri raste). Niektoré spevavce začínajú druhýkrát hniezdiť, naopak dáďovníky a vlhy odlietajú. Mláďaťa strácajú svoju jarnú hravosť a dospievajú.

Práce v lese - v lete hlavne ochraňujeme a staráme sa o les. Lesníci zberajú semená brezy. Kontrolujú stav motýľa - mnišky obyčajnej, ktorej húsenice žerom poškodzujú ihličie smreka a borovice. Postrekujú nebezpečného škodcu na borovici - hubu sypavku borovicovou. Malé stromčeky ochraňujú proti burine.

V najmladších porastoch znižujú počet stromčekov, aby zlepšili ich stabilitu a kvalitu (tento výchovný zásah sa nazýva prerezávka). Poľovníci zakladajú siláž na prikrmovanie zveri a lovia srnce na vábničky imitáciou hlasu srny.

V AUGUSTE sa na lúkach ozýva cvrlikanie krídel mäsožravých kobyliek a bylinožravých sarančiat („koníkov“). V lete kvitne vres a dozrievajú maliny, čučoriedky a černice. Netýkavka nedotklivá dozrieva a vystreľuje svoje plody. Odlietajú kukučky, bociany a iné vtáky. Ondatry majú posledný vrh mláďat.

Práce v lese - lesníci stavajú oplotenia na ochranu porastov pred poškodzovaním zverou (letné lúpanie).

Lesníci kontrolujú plastové pasce na škodlivý hmyz v lese (lapače). Vyhľadávajú a spracúvajú stromy napadnuté lykožrútom smrekovým - najnebezpečnejším škodcom dospelých smrekových porastov. Poľovníci opravujú krmelce pre zver, začínajú loviť daniela a prasatá diviaka. V mladých ihličnatých porastoch pokračujú prerezávky.

Vaši editori

Chutná, voňavá a farebná

les-s/t-ná matematika

- Pomenuj plody, ktoré sú na obrázkoch.
- Spočítaj a vyfarbi jahody na obrázku a rovnaký počet jahôd vyfarbi aj v košíku. Rovnako postupuj aj pri ostatných plodoch.
- Spoj farbu dúhy s plodom, ktorý je rovnakej farby a farbu pomenuj.
- Prečtiarkni to, čo v lese nezberáme a vysvetli, prečo to nemôžeme zberať.
- Vedľa košíka je rastlina kyslička. Chutí zvieratám rovnako ako deťom na prechádzke lesom. Čo si myslíš, podľa čoho dostala asi svoje meno?

Autorky: Vakulová, Jaloviarová
Zdroj: Lesník a jeho les. Pracovný zošit lesnej pedagogiky. NLC 2021

Ako využiť drevo z letných prerezávok alebo Nie je palica ako palica (workshop)

Kognitívny cieľ: predstaviť a popísať význam lesa z pohľadu produkcie dreva, ako obnoviteľnej a ekologickej suroviny, zamerať sa na palicu ako nástroj bežného použitia v živote a vo vzdelávaní.

Sociálne – afektívny cieľ: budovať pozitívny vzťah k lesu, k drevu ako obnoviteľnej surovine.

Psychomotorický cieľ: manipulovať s predmetmi z prírody a ovládať základnú lokomóciu v prírode.

Pomôcky: drevené palice, vreckové nožičky, farebné kľbká vlny. V exteriéri si nájde palicu každý sám. V interiéri prinesie lesný pedagóg drevené palice rôznych veľkostí pre všetkých účastníkov workshopu.

Priebeh: Lesný pedagóg sa pozdraví účastníkom pozdravom LESU ZDAR. Lesný pedagóg priblíži význam lesov pre život človeka a ľudskej spoločnosti. Lesný pedagóg na začiatku programu stanoví základné pravidlá používania palice: 1. manipulujem len s palicou, na ktorej nie sú ostré výčnelky.

2. palicou nikdy neútočím na kamaráta a manipulujem len v dostatočnej vzdialenosti od kamarátov tak, aby som nikoho nezranil. 3. palicou neničím lesné rastliny, netlčiem stromy a nebúcham do zeme.

Aktivity s palicami lesný pedagóg uvedie myšlienkou: „Drevená palica sprevádza človeka od dávna. Ako pracovný nástroj, zdroj tepla alebo opora na turistike. Keby tvoja palica nebola obyčajná palica, čím by bola?“. Lesný pedagóg ako prvý názorne predstaví seba, svoju drevenú palicu, a jej použitie: „Ahojte, volám sa lesník Maroš a keby moja palica nebola palicou, bola by fujarou.“

Následne vyzýva účastníkov, aby sa predstavili a uviedli, aký ich drevená palica znázorňuje predmet a prečo? Na záver zhrnie, aké všetky predmety môže drevená palica znázorňovať, čím poukáže na praktické a nenahraditeľné využitie drevených palíc v minulosti i v prítomnosti.

Lesný pedagóg vyzve účastníkov, aby svoju palicu preskúmali hmatom. Vyhľadali tak zaujímavosti, ktoré ich palica má. Účastníci opisujú svoje palice. Zamerať sa môžu aj na opis vlastností dreva (ťažká – ľahká; teplá – studená; drsná – hladká; krátka – dlhá).

Lesný pedagóg pripraví sadu vreckových nožičkov a kľbká vlny, aby si všetci mohli vytvoriť jedinečnú palicu, či už ozdobným vyrezávaním, omotávaním farebnej vlny do ozdobných vzorov.

Ďalšou úlohou účastníkov je zoradiť sa do radu podľa dĺžky svojej palice, od najkratšej po najdlhšiu. Palice uložia na zem cca 20 cm od seba, čím sa vytvorí „rebrík“ – prekážková dráha, ktorú následne behom za sebou zdolávajú preskokmi jedno- alebo dvojnožne.

Ďalej nasledujú aktivity s palicami jednotlivo v kruhu, vo dvojiciach alebo v skupinách:

- Uchopenie palice do oboch rúk s predkláňaním dopredu, ukláňaním do strán s vystretým chrbtom.
- Prehadzovanie palice z pravej ruky do ľavej a naopak.
- Vyhodenie palice do výšky pravou rukou a jej chytenie ľavou a naopak.
- Vyhodenie palice do výšky, otočenie sa okolo vlastnej osi a následné chytenie palice.
- Balančné cvičenie: udržanie palice na dlani vo zvislej aj vodorovnej polohe.
- Aktivity v kruhu: Vzájomné podávanie si a vyhadzovanie palice medzi účastníkmi na pokyny lesného pedagóga, a to doprava i doľava.

- Vzájomné prehadzovanie si palice vo dvojiciach.
- Palice sú na kope. Účastníci sa zoradia jeden za druhým a palicu si podávajú ponad hlavy, až kým ju posledný položí na kope za sebou. Posledný prebehne na čelo radu a lesný pedagóg mu podá palicu, ktorú si účastníci znova podávajú nad hlavami dozadu. Aktivita končí, keď sa na čele skupiny vystriedajú všetci.

Lesný pedagóg vyzve, aby sa účastníci v skupine rozdelili na 5 členné skupiny. Každá skupina dostane sadu drevených palíc. Úlohou bude vytvoriť z palíc základné geometrické tvary (trojuholník, štvorec, obdĺžnik, mnohoúhelník) a „land-art“ obrázok. Na záver aktivity účastníci spoločne vytvoria z palíc „lesný labyrint“ a prejdú sa ním. Potom ich vyzve, aby účastníci v menších skupinkách vymysleli vlastnú aktivitu alebo cvik s palicami pre ostatné skupiny, ktoré ju aj zrealizujú.

Záver: Lesný pedagóg zhrnie všetky úžitky, ktoré nám palica v minulosti i v súčasnosti poskytuje v našom bežnom živote. Opýta sa účastníkov, na názor, či má

drevená palica aj svoju budúcnosť? Ak je odpoveď účastníkov „ÁNO“ upovedomí o význame práce lesníkov, aby udržiavali lesy a starali sa o lesy tak, aby tu boli pre nás aj pre ďalšie generácie. Na záver vytvoria účastníci písmena do slova **ĎAKUJEME LES** za všetko, čo dáva človeku, ľuďom a to nie len za to, čo je z dreva. Spoločne sa odfotia a rozlúčia sa pozdravom **Lesu zdar!**

Autorka: Andrea Melcerová

Čo sa udialo v lesnej pedagogike?

Medzinárodný deň lesov

V zmysle hlavného posolstva Medzinárodného dňa lesov (21.3.) pre rok 2022: „*Lesy a udržateľná výroba a spotreba*“ s podtitulom „*Zvoľme si udržateľné drevo pre ľudí a našu planétu*“ lesní pedagógovia z Národného lesníckeho centra vo Zvolene oslavovali spolu so školskými kolektívmi zážitkovými aktivitami a priblížili deťom *les a trvalo udržateľné produkty z dreva a možnosť znižovania spotreby a výroby tým, že dáme drevu druhú šancu*. NLC Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky pripravilo pre pochopenie významu lesníctva krátky film so slovenskými titulkami, ktorý nájdete na našom webe: www.lesnapedagogika.sk. Kampaň bola tematicky podporená aj na facebookovej stránke lesnej pedagogiky.

Lesnícke dni

Dňa **22. apríla na Deň Zeme** slávnostne otvorili 16. ročník podujatia, ktoré spojilo lesných odborníkov a laickú

verejnú v zmysle ústredného posolstva: „**LESY SÚ MOSTAMI PRE SPOLUPRÁCU**“. Zmenou oproti minulým ročníkom, ktoré sa konali tradične vo Zvolene bol obľúbený areál **Partizánskej lúky** v Bratislave. Na podujatie zavítali lesníci z celého Slovenska, predstavitelia

rezortov ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a obrany, školské kolektívy a široká verejnosť. Po slávnostnom otvorení Lesníckych dní lesní pedagógovia realizovali v období od 22. do 30.4. 2022 programy lesnej pedagogiky po celom Slovensku zamerané na hru s drevom.

Les ukrytý v knihe

Dňa 17. júna 2022 sme slávnostne ukončili 12. ročník projektu Les ukrytý v knihe v Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra vo Zvolene. Projekt vznikol na podporu čitateľskej a prírodovednej gramotnosti u detí a témou tohto ročníka boli zvuky a melódie lesa - Les spieva. Ocenili sme najlepšie knižnice, lesných pedagógov a samozrejme korešpondenčnú súťaž pre školy a jednotlivcov - Lesný spevník. Ukážky piesní z víťazných spevníkov zazneli na slávnostnom vyhodnotení.

Aplikovaný výskum na školách

V rámci projektu LESNÁ PEDAGOGIKA A VÝCHOVA K TRVALO UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJU V PREDPRIMÁRNEJ A PRIMÁRNEJ EDUKÁCIÍ (projekt APVV-18-0484) boli zrealizované ďalšie programy lesnej pedagogiky na základných školách v Hlohovci, Nitre a vo Zvolene. Výsledky budú aplikované nielen do oblasti predprimárneho a primárneho vzdelávania, ale aj do pregraduálnej a postgraduálnej prípravy pedagógov a lesných pedagógov.

Čo nás čaká v lesnej pedagogike?

Učenie o lese

Národné lesnícke centrum – Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky Zvolen v prvom polroku 2022 zrealizovalo online prezentácie a zážitkovú lesnú vychádzku v rámci už IV. kurzu vzdelávania environmentálnej výchovy na príklade lesa - Učenie o lese. *V mesiaci jún by mali účastníčky absolvovať vlastné aktivity lesnej pedagogiky so svojimi aktuálnymi školskými kolektívami a na jeseň ich čaká obhajoba záverečnej práce z týchto aktivít. Z prác budú spracované krátke metodické inšpirácie pre ďalších pedagógov. V prípade záujmu o účasť na ďalšom kurze sa môžete prihlásiť na info@lesnapedagogika.sk.*

Konferencia APVV-LESPED

Koncom mesiaca september v dňoch 29. - 30. 9. 2022 sa na UKF v Nitre uskutoční konferencia pedagógov z celého Slovenska s ukázkami zážitkových aktivít lesnej pedagogiky.

Drevo v hádankách alebo niečo malé na záver...

...pokúsme sa byť múdri ako príroda, zdieľajte úsmevy a tvorivú inšpiráciu s deťmi, ktoré sú vám zverené, zdieľajte nás na facebooku a sledujte na našom webe www.lesnapedagogika.sk.

...po búrke sa obloha nad lesom znovu vyjasní, prečo by to s našou spoločnosťou malo byť inak ☺...

VTÁČIKY SPIEVAJÚ V KORUNE JAVORA,
ČAROVNÉ PESNIČKY VKLADAJÚ DO DREVA.
HUSLIAR ZOBRAĽ DREVO,
TEŠTE SA DETIČKY,
ZAJTRA VÁM ZAHRAJÚ,
Z JAVORA PESNIČKY.

DOMČEK STOJÍ V BÚRKE NA STRÁNI,
PEVNÁ STRECHA V DAŽDI HO CHRÁNI.
ĽUDSKÉ TELO SA KOSTAMI SPEŇUJE,
STREŠNÁ KOSTRA SA ZO SMREKA MONTUJE.
UHÁDNUŤ TI BUDE HROU, STREŠNÁ KOSTRA SA NAZÝVA ...

ZRUB, KOSTOLY A ČI HRAD,
PRIKRYJE PRED DAŽĐOM RÁD.
MAJSTER TESÁR RUČNE TESAL,
Z JEDLE DREVO ŠTIEPAL, REZAL.

Autorka: Eva Vakulová

